

Sygnatura akt VI Ka 192/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **30 maja 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Andrzej Ziębiński (spr.)

Sędziowie SSO Kazimierz Cieślukowski

SSO Arkadiusz Łata

Protokolant Marzena Mocek

przy udziale Andrzeja Zięby

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2014 r.

sprawy **K. L. (1)** ur. (...) w G.,

syna J. i D.

oskarżonego z art. 278§5 kk i art. 275§1 kk i art. 276 kk w zw. z art. 11§2 kk, art. 278§1 kk i art. 276 kk w zw. z art. 11§2 kk, art. 278§1 kk w zw. z art 12 kk, art. 278§1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 15 października 2013 r. sygnatura akt IX K 1353/10

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 435 kpk, art. 440 kpk, art. 104 § 1 kpw, art. 624 § 1 kpk

1. uchyla zaskarżony wyrok wobec K. L. (1) w punktach 4, 5 i 11 w części odnoszącej się do naprawienia szkody na rzecz E. H. oraz wobec nie wnoszącego apelacji P. K. (1) w punktach 6, 9 i 10 w części odnoszącej się do oskarżonego P. K. (1) oraz:

- na mocy art. 5 § 1 pkt 4 kpw w zw. z art. 45 § 1 kw umarza postępowanie wobec oskarżonego K. L. (1) o czyn zarzucany w punkcie IV przyjmując, że stanowi on dwa wykroczenia z art. 119 § 1 kw i w tej części na mocy art. 118 § 2 kpw kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;

- na mocy art. 5 § 1 pkt 4 kpw w zw. z art. 45 § 1 kw umarza postępowanie wobec oskarżonego K. L. (1) o czyn zarzucany w punkcie V przyjmując, że stanowi on wykroczenie z art. 119 § 1 kw i w tej części na mocy art. 118 § 2 kpw kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;

- na mocy art. 5 § 1 pkt 4 kpw w zw. z art. 45 § 1 kw umarza postępowanie wobec oskarżonego P. K. (1) o czyn zarzucany w punkcie VI przyjmując, że stanowi on wykroczenie z art. 122 § 1 kw i w tej części na mocy art. 118 § 2 kpw kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;

2. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 3 oraz 11 w części odnoszącej się do naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych M. P., J. Z., P. W. i sprawę oskarżonego K. L. (1) o czyny zarzucane mu w punktach II i III przekazuje Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania;

3. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- przyjmuje, iż czyn opisany w punkcie 2 obejmował także zabór w celu przywłaszczenia portfela T. J.;

- uchyla rozstrzygnięcie z punktu 7;

- uchyla rozstrzygnięcie z punktu 8 i na mocy art. 69 § 1 i 2 kk oraz art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej w punkcie 1 zaskarżonego wyroku kary pozbawienia wolności oskarżonemu K. L. (1) warunkowo zawiesza na okres 2 (dwóch) lat próby;

- uchyla rozstrzygnięcie z punktu 10 w części odnoszącej się do oskarżonego K. L. (1);

- obniża kwotę wydatków, którymi obciążono oskarżonego K. L. (1) w punkcie 12 do kwoty 60 (sześćdziesiąt) złotych;

4. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

5. zwalnia oskarżonego K. L. (1) od ponoszenia kosztów za postępowanie odwoławcze, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Sygn. akt. VI Ka 192/14

UZASADNIENIE

Od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 15 października 2013 r. apelację wniósł prokurator, zaskarżając wyrok w zakresie dotyczącym oskarżonego K. L. (1) na jego niekorzyść, zarzucając:

1. obrazę przepisu postępowania - art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na braku stosownego rozstrzygnięcia w przedmiocie umorzenia postępowania wobec K. L. (1) oskarżonego o kradzież portfela w dniu 18.10.2006 r. w G. na szkodę T. J., tj. o wykroczenie z art. 119 § 1 k.w., wobec przedawnienia orzekania;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na uznaniu, że K. L. (1) popełniając przestępstwa zarzucane mu w punktach II i III aktu oskarżenia działał w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, co skutkowało przyjęciem przez sąd w części dyspozytywnej wyroku, że czynów II i III dopuścił się w warunkach art. 12 k.k., podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego nie wskazuje, by wymieniony działał z góry powziętym zamiarem, a zasadność wniosków dokonana w powyższym zakresie przez sąd nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na błędnym przyjęciu, że tożsamość kwalifikacji prawnej czynów popełnionych przez K. L. (1) w punkcie II i III aktu oskarżenia jest wystarczająca do uznania, że czynów tych dopuścił się w podobny sposób w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., podczas gdy sposób działania oskarżonego w obu czynach był odmienny, a zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych w tym zakresie przez sąd nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania.

Stawiając powyższe zarzuty, wniósł o uchylenie wyroku wobec K. L. (1) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zauważyć, iż prokurator swoje zarzuty skierował wyłącznie przeciwko rozstrzygnięciom zawartym w punktach 2 i 3 zaskarżonego wyroku, a zatem apelacja nie wskazuje precyzyjnie zakresu zaskarżenia, jak też jest niespójna - wniosek o uchylenie wyroku w całości w stosunku do oskarżonego K. L. (1) nie koresponduje z treścią zarzutów, nie odnoszących się w ogóle do części przypisanych mu czynów. Nadto apelacja nie zawiera zarzutów, których postawienie - wobec zmiany prawa materialnego pomiędzy zapadnięciem wyroku i sporządzeniem apelacji - jawiło się jako konieczne, jak też nie zawiera zarzutów wskazujących na szereg uchybień, którymi zaskarżony wyrok jest obarczony.

Mając na uwadze wagę tych uchybień, mających charakter bezwzględny, sąd odwoławczy rozpoznał sprawę poza granicami zaskarżenia, tak przedmiotowymi, jak i podmiotowymi.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż na skutek nowelizacji kodeksu wykroczeń, dokonanej ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 r., poz. 1247) i obowiązującej od dnia 9 listopada 2013 r., kradzież rzeczy ruchomej, której wartość nie przekracza $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia stanowi wykroczenie z art. 119 § 1 k.w., natomiast umyślne paserstwo w stosunku do mienia, którego wartość nie przekracza $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia stanowi wykroczenie z art. 122 § 1 k.w. Stosownie do treści art. 2 § 1 k.w. oraz art. 4 § 1 k.k. jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia czynu, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

Mając na względzie powyższe uwagi, czyny przypisane oskarżonemu K. L. (1) w punktach 4 i 5 oraz oskarżonemu P. K. (1) w punkcie 6 zaskarżonego wyroku należy obecnie oceniać jako wyczerpujące znamiona wykroczeń, a nie przestępstw.

W punkcie 4 oskarżonemu K. L. przypisano popełnienie przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. polegającego na kradzieży roweru o wartości powyżej 250 zł i przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. polegającego na umyślnym paserstwie, którego przedmiotem był rower o wartości powyżej 250 zł (budzące poważne zastrzeżenia uznanie, że oba te zachowania stanowiły jedno przestępstwo w rozumieniu art. 11 § 1 k.k., nie zostało zaskarżone przez prokuratora). W punkcie 5 oskarżonemu K. L. przypisano popełnienie kradzieży mienia o wartości 400 zł. W punkcie 6 oskarżonemu P. K. przypisano popełnienia przestępstwa z art. 291 § 1 k.k., polegającego na umyślnym paserstwie, którego przedmiotem był rower o wartości powyżej 250 zł. Jak wyżej wskazano, kradzież i paserstwo mienia o wartości nieprzekraczającej $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia (czyli od 9 listopada 2013 r. kwoty 400 zł, a od 1 stycznia 2014 r. kwoty 420 zł), stanowi wykroczenie odpowiednio z art. 119 § 1 k.w. lub z art. 122 § 1 k.w. W żadnym z opisanych czynów wartość przedmiotu przestępstwa nie przekroczyła tej granicy (tak bowiem należy również traktować przyjęcie, że wartość wynosiła powyżej 250 zł, co wobec niezaskarżenia tego rozstrzygnięcia na niekorzyść uniemożliwia ustalenie, że wartość ta przekraczała graniczną kwotę 420 zł). Powyższych okoliczności nie dostrzegł autor apelacji, mimo że została sporządzona w dniu 15 stycznia 2014 r.

Dlatego sąd odwoławczy, działając z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, wobec stwierdzenia bezwzględnej przyczyny odwoławczej uchylił zaskarżony wyrok wobec K. L. (1) w zakresie obejmującym rozstrzygnięcia z punktu 4 i 5 (oraz 11 w części odnoszącej się do naprawienia szkody na rzecz E. H. - pokrzywdzonej czynem przypisanym w punkcie 5). Nadto - zgodnie z dyspozycją art. 435 k.p.k. - uchylił wyrok wobec niewnoszącego apelacji współoskarżonego P. K. (1) w zakresie obejmującym rozstrzygnięcie z punktu 6 (oraz w konsekwencji z punktu 9 i 10 w części odnoszącej się do tego oskarżonego). Te same bowiem względy, dla których uchylono wyrok wobec K. L., przemawiały za uchyleniem wyroku wobec współoskarżonego P. K.. Należy tu podkreślić, iż czyny przypisane oskarżonemu P. K. (w punkcie 6) i K. L. (w punkcie 4) dotyczyły tej samej rzeczy - roweru górskiego koloru białego o wartości nieprzekraczającej 420 zł.

Wobec uchylenia wyroku w opisanym wyżej zakresie, sąd odwoławczy na mocy art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. umorzył wobec przedawnienia postępowanie wobec K. L. o czyn zarzucany mu w punkcie IV, przyjmując, że stanowi on dwa wykroczenia z art. 119 § 1 k.w., o czyn zarzucany w punkcie V, przyjmując, że stanowi on wykroczenie

z art. 119 § 1 k.w., a wobec P. K. o czyn zarzucany mu w punkcie VI, przyjmując, że stanowi on wykroczenie z art. 122 § 1 k.w. Na mocy zaś art. 118 § 2 k.p.w. kosztami postępowania w tej części obciążył Skarb Państwa.

Przechodząc do rozstrzygnięcia z punktu 3 zaskarżonego wyroku, którego treść stała się przedmiotem zarzutów z punktów 2 i 3 apelacji, należy zauważyć, iż istotnie zostało ono sformułowane w sposób daleki od wymaganej od wyroków precyzji. Jego lektura rodzi wątpliwości co do zakresu zastosowania art. 12 k.k. i art. 91 § 1 k.k., a dopiero stosowny *passus* pisemnego uzasadnienia wyroku wyjaśnia sens rozstrzygnięcia. Dlatego nie powinno dziwić, iż autor apelacji uznał, iż sąd przyjął jednocześnie, iż czyny z punktów II i III stanowią przestępstwo ciągłe i ciąg przestępstw. Jest oczywiste, iż sąd I instancji winien w sposób jasny i precyzyjny formułować swe rozstrzygnięcia.

Omawiane rozstrzygnięcie obciążone jest także innymi uchybieniami, stwierdzonymi przez sąd odwoławczy z urzędu.

Po pierwsze, wartość skradzionego mienia w wypadku czynu z punktu III wyniosła 290 zł, a zatem nie przekracza $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia.

Po drugie, opis czynów zarzucanych w punktach II i III nie zawiera wszystkich znamion typu czynu zabronionego z art. 276 k.k., mimo że przepis ten został ujęty w ich kwalifikacji prawnej. W opisie obu tych czynów wskazano, że oskarżony zabrał w celu przywłaszczenia rzeczy ruchome i dokumenty pokrzywdzonych. Sąd przypisał oskarżonemu popełnienie tych czynów, nie dokonując korekty w zakresie znamion wskazanych w art. 276 k.k. (mimo że uczynił to w stosunku do czynu przypisanego w punkcie 1).

Prokurator sporządzający akt oskarżenia, a za nim sąd I instancji nie dostrzegli, iż przepisem penalizującym na gruncie kodeksu karnego kradzież dokumentu nie jest art. 276, ale art. 275 § 1, jednak uznaje on za występki kradzież nie każdego dokumentu, ale jedynie takiego, który stwierdza tożsamość innej osoby albo jej prawa majątkowe. Z pewnością nie są takim dokumentem te wskazane w opisie obu czynów. Z kolei zastosowany przez sąd art. 276 k.k. uznaje za występki nie kradzież dokumentu, ale jego niszczenie, uszkodzenie, czynienie bezużytecznym, ukrycie lub usunięcie i to wtedy, gdy sprawca nie ma prawa wyłącznie rozporządzać dokumentem. Zapewne zasadne będzie przypisanie sprawcy kradzieży dokumentu innego niż określony w art. 275 k.k., występkę z art. 276 k.k., o ile z kradzieżą będzie łączyła się któraś z czynności czasownikowych określonych w art. 276 k.k., np. ukrycie przez sprawcę dokumentu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2012 r., III KK 45/12, LEX nr 1231572). Zaistnienie tej okoliczności, stanowiącej znamię czynu zabronionego, powinno być jednak stwierdzone w opisie czynu przypisanego, co nie miało miejsca w rozpatrywanej sprawie.

Brak w opisie czynów wszystkich znamion ustawowych przestępstwa z art. 276 k.k. powoduje, że zachodzi rażąca niesprawiedliwość orzeczenia. W przedmiotowej sprawie, mimo że prokurator nie zarzucił naruszenia przepisu art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. ani obrazy prawa materialnego, kwestia ta - jako mieszcząca się w ramach art. 440 k.p.k. w związku z art. 438 pkt 1 i 2 k.p.k. - została rozważona z urzędu poza granicami zaskarżenia i postawionych zarzutów. Na podstawie art. 440 k.p.k. niedopuszczalne jest reformatoryjne orzekanie w instancji odwoławczej na niekorzyść oskarżonego, pomimo wniesienia środka odwoławczego na jego niekorzyść. Stwierdzenie rażącej niesprawiedliwości wyroku dało podstawę do jego uchylenia w omawianym zakresie z mocy samej ustawy, niezależnie od podniesionych zarzutów. To z kolei otwiera w ponownym postępowaniu możliwość poczynienia niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń faktycznych i wydania surowszego orzeczenia w granicy, w jakiej nastąpiło przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Konsekwencją uchylenia rozstrzygnięcia z punktu 3 i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania było uchylenie rozstrzygnięcia z punktu 11 w części odnoszącej się do naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych M. P., J. Z. i P. W..

Kolejną konsekwencją było uchylenie rozstrzygnięć z punktu 7 i 8 (o karze łącznej orzeczonej wobec oskarżonego K. L. i warunkowym zawieszeniu jej wykonania), ponieważ pozostały - po ingerencji sądu odwoławczego - do wykonania jedynie kary orzeczone oskarżonemu K. L. w punkcie 1. Wykonanie orzeczonej w tym punkcie kary pozbawienia wolności sąd odwoławczy warunkowo zawiesił oskarżonemu na krótszy niż określony w zaskarżonym wyroku, bo

dwuletni okres próby. Miał bowiem na uwadze istotne zmniejszenie zakresu przypisanego oskarżonemu bezprawia. Z tego też względu uchylił rozstrzygnięcie z punktu 10 w części oddającej oskarżonego pod dozór kuratora. Oskarżony jest osobą niekaraną, a przypisanego mu przestępstwa dopuścił się ponad siedem lat temu. Nie zachodzi zatem potrzeba stosowania dozoru.

Odnosząc się do ostatniego, a podniesionego jako pierwszy zarzutu apelacji, należy zgodzić się ze skarżącym o tyle, iż faktycznie sąd I instancji pominął w opisie czynu, co do którego umorzył postępowanie w punkcie 2, iż polegał on na kradzieży nie tylko pieniędzy, ale także portfela pokrzywdzonego T. J.. Niezrozumiałe jest jednak domaganie się także z tego powodu uchylenia wyroku. Nie jest też trafne stawianie zarzutu braku rozstrzygnięcia co do kradzieży portfela (sąd bowiem umorzył postępowanie co do czynu, w ramach którego zaboru tego przedmiotu dokonano, a nie wydaje się rozstrzygnięcia co do fragmentu czynu). W istocie mamy tu do czynienia z niepełnym opisem czynu, co do którego umorzono postępowanie. Brak ten sąd odwoławczy uzupełnił, przyjmując, iż czyn opisany w punkcie 2 obejmował też zabór w celu przywłaszczenia portfela T. J..

Sąd odwoławczy zmienił także rozstrzygnięcie o wydatkach, którymi obciążono oskarżonemu K. L. (1), mając na uwadze, iż większość wydatków poniesionych zostało w związku z czynami, co do których sąd odwoławczy umorzył postępowanie i w tym zakresie kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa. Kwotę wydatków obniżył do 60 zł (koszt danych o karalności i połowa ryczałtu za doręczenia).

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zwalniając oskarżonego od ponoszenia kosztów procesu za postępowanie odwoławcze, wydatkami obciążając Skarb Państwa.